

KÖDÖS ENDRE

1925. nov. 10. – 2014. júl. 07.

*a Nagysimonyi Dugovics Titusz Általános Iskola igazgatója,
magyar és történelem szakos általános iskolai tanár*

PÁLYÁM EMLÉKEZETE

Az a közel négy évtizedes pedagógusi munkám, melyet hamarosan befejezek, egy korszakot ível át hazánk történetében is, községünk életében is. Ez részben öröm, hogy e kemény küzdelemnek részese lehettem, s a hajdani szegény nép fölemelkedhetett, a közművelődés helyzete falunkban, a régi mulasztásokat pótolva megnyugtató körülmények között van. De nehéz is volt e négy évtized, hiszen sok feladatot kellett elvégezni, hogy falunk óvoda-iskola-közművelődési helyzete - a kulturális forradalom részeként - jelenlegi jó körülmények közé kerüljön.

E negyven év szolgálata fonákságot, ellentmondást is tartalmazott bőven a politikában, gazdaságban, az oktatásban is. A tantervek és tankönyvek sűrűen váltakoztak, és az új mindig új feladatot is adott.

Ismertem a régi szegény falu életét minden keserűségével, nyomorúságával és szépségével. Megéltem a vonattal bejáró falusi gyerek városban tanulásának sok-sok hátrányát, és kemény küzdelemmel kellett bizonyítani hogy semmivel sem voltunk kisebbek - sőt edzettebbekké, szívósabbakká nőttünk. Voltam internátusi diák, laktam magánháznál, utaztam vonat tetején a háborús időkben. Amíg apám katona volt, én szántottam, vetettem. Volt, hogy a szántás közben tanultam, egy kézben fogtam az eke szarvát, másik kezemben a könyv. Aztán a felszabadulás minden izgalomával és várakozásával, a földosztás, s demokrácia kibontakozása, az oktatás kiszélesítése, ezer öröme, - mindig új erőt adott. A politikai tévedések eltűrése, 1956, a termelőségvetkezeti szervezése, - ma már történelem. Mindezeknek részese voltam. A község iskolaügyének sorsa, közművelődési, pedagógusi munka mind-mind szép és nehéz feladatot szabott. A sikerek és kudarcok követték egymást, míg ide értem, - mert közeledik a búcsúzás az aktív szolgálattól.

Ilyenkor visszanez az ember, és számadást végez. Honnan volt ehhez erő? Talán a hivatás, a csillogó gyermekszem, a falu szeretete, a szülőföldhöz való hűség volt az, ami nap mint nap új szárnyakat adott a feladatok megoldásához. Erőt adott a sok kedves ember kalapot emelő tisztessége, az emberismeret, a mező szépsége, a kérges kezű magyar paraszt kemény élete, küzdése. Most az egykori szegényparaszt, mint tsz-nyugdíjas, békés öregkorban élhet, - ez számomra is öröm.

A nagysimonyi általános iskola - talán egyedül a megye általános iskolái közül - az 1950-es évek végétől 6-9 évenként egy-egy évkönyvet adott a tanulók, szülők kezébe, kicsit buzdítani, az iskola nyitottságát segíteni, néma számokkal „beszéltetni” maradandó emlékként is, tükörként is megőrizni.

Ezen 1984-85. tanév Évkönyve az utolsó a szerkesztésében, mert a következő tanévben nyugdíjba megyek, elköszönök az aktív iskolai-közművelődési munkától, de továbbra is szolgálom és segítem a község társadalmi-oktatási-közművelődési munkáját mindaddig, amíg erőm és egészségem, a tisztesség ezt segíti. Most ez utolsó Évkönyvemben elköszönök, visszatekintek, számadást végzek.

Nagysimonyiban születtem 1925. november 10-én. Apám Kődös István (1896-1981) tíz hold földdel bíró asztalosmester volt, anyám Kutasi Margit (1901-1979). Gyermekkoromban megismertem és megszerettem minden nehézségét, keménységét és örömét a földet művelő ember kétkezi munkájának és végtelenül tisztelem ma is azokat, akik hűek maradtak a kenyeret termő földhöz. A családi munkamegosztásban - mint minden falusi családban - én is libaőrzéssel kapcsolódtam be, alig voltam 3-4 éves, azt követte a tehénőrzés, a kapálás, az aratás, szénagyűjtés, takarolás és cséplés nehéz munkái, de a tanulás mellett ezt is el kellett végezni. Mindig örömmel álltam apám műhelyébe a gyalupad mellé és segítettem. Sok-sok ablakot, ajtót állítottunk össze, festettünk be, és mennyi gyermekkoporsó készült akkor, sokat feldíszítettem és befestettem, - szerencsére ma a gyermekkoporsó ismeretlen. Ma is örömmel állok a gyalupad mellé, örömet találok a fűrészmuzsikája mellett a gyalu éneklésekor.

Helyben jártam elemi iskolába öt osztályt, majd Celldömölkön, Sárváron és Sopronban tanultam, és itt szereztem 1946-ban tanítói oklevelet az Evangélikus Tanítóképzőben. Ha Sopronban járok, soha nem kerülöm el e helyet, bár a 2. világháborúban végzetes bombatalálat érte az 1858 óta álló épületet, és később lebontásra lett ítélve. De az egykori tanítóképző helyén áll az emléktábla, amelyet a még élő öregdiákok adományából emelt a tisztelet a régi ALMA MATER kisugárzó erejének becsületére. Több ezer néptanítót adott „lámpásként” - falura, városra.

Aztán Somogydöröcskén kezdtem tanítani, mert akkor közelebb nem volt lehetőség elhelyezkedésre. Kicsi, német anyanyelvű község volt, ahol az alsó négy osztályban 94 tanulóval kezdtem meg munkámat. Volt egy nagyábla, semmi más. A tanulók reggelente ölükből hozták a tüzelőfát, s ha maradt belőle a tanterem melletti kisházba én is begyűjtöttem. A tanítói fizetés akkor is kevés volt. A község tisztelettudó és szorgalmas lakóira, első tanítványaimra mind ez ideig szívesen emlékszem vissza. Többször is felkerestem első állomáshelyemet, - bár a német lakosság többségét 1947-48-ban kitelepítették, helyükre Csehszlovákiából, a közeli majorokból érkeztek magyar családok, telepések.

Az iskolák államosításakor szülőfalum iskolájába kértem magamat, és 1948. szeptember 1-től helyben tanítok. Először magyar nyelv és irodalmat, történelmet, majd úttörő csapatvezetői, igazgatóhelyettesi feladatot is kaptam, természetesen abban az időben fizetés, pótlék nem volt ezért. 1952. március 1-én neveztek ki igazgatóvá. Alig voltam 26 éves, s rám várt egy iskola vezetése, melynek felelősségét kezdetben nem is fogtam fel, - de olyan nagyszerű kollégákkal dolgozhattam, akiknek segítsége, tapasztalata, bátorítása nélkül képtelen lettem volna feladatomat megoldani. Közben elvégeztem Pécsen a Pedagógiai Főiskolát, és magyar-történelem szakos tanári oklevelet szereztem 1953-ban.

Életem során a feladataim egyre szaporodtak, sokszor időzavarban is voltam, de a feladatoknak bele kellett férni a nap 24 órájába. Igyekeztem kötelességemet ellátni a község iskolaügyének fejlesztéséért. A napi munkát megszabta az élet parancsa, feletteseim, de az egész oktatásügy elvárása, lelkiismeretem. Nyári szabadságom nem sok volt, mert mindig volt építkezés, az új tanév előkészítése, úttörőtáborozás, - ez bőven adott feladatot.

„Senki sem lehet próféta a saját hazájában” - mondták pályám kezdetekor, jó szándékkal. Aztán úgy hozta az élet, hogy saját „hazámba” kerültem - idős szüleim támogatására is. Most már nyugodtan elmondhatom, hogy rám e fenti igaznak vélt közmondás nem volt érvényes. Mert én próféta nem akartam lenni, csupán egy „közkatonája” annak a széles magyar pedagógus társadalomnak, aki részese akar lenni a kulturális forradalomnak, szülőföldje felemelkedésének, aki tanít, oktat, példát mutat annak a népnek, melyből vétetett, egy lépéssel szülőföldjét előbbre vinni, követve a nagyszerű elődök, helyi néptanítók példás munkáját. Hatalmas erkölcsi előnyt jelentett a szülőfaluban tanítani, hiszen mindenkit ismertem dédapjától fogva, *két-három nemzedéket tanítottam* a kicsi hatévestől az esti dolgozók iskolába járó, de tanulni akaró idős diákgig. Az iskola ablakai messze kivilágítottak késő este is, amikor a munkából jövő dolgozók a könyv fölé hajolva ismerkedtek a történelmünkkel, a törtekkel, a százalékszámítással, a világ országaival, a csodálatos szép versekkel, a mellé és alárendelt mondatok szövevényével, az élő és élettelen világgal, helyesírásunk érthető és hagyománytisztelő szabályaival. A nagysimonyi iskola vonzotta Kemeneskápolnától Battyán pusztáig, Lánka majortól Kemenesmihályfáig a felnőtt dolgozókat

is. Öröm volt velük is dolgozni. Volt, aki azért tanult, mert munkahelyén megkövetelték tőle a nyolc osztályt, volt, aki azért, hogy gyermekének segítsen, más pótolta a régit, mert talán az ekét kellett megfogni a család megélhetéséhez. Most pótolta. Mindig örömmel gondolok vissza azokra a tanévekre, amikor bizonyítványt adhattunk kartársaimmal együtt a dolgozó, de tanulni akaró öreg diákoknak.

Életemben a nagyapa, a gyermek és unoka tanításánál nagy segítségem volt a család teljes ismerete. Megláttam a gyermek szemében apja és nagyapja minden tulajdonságát. Ez nagy biztonságot, erőt adott. Tudtam, hol kell segíteni, hol kell simogatni, hova kell több melegség, vagy éppen hol nem segít semmi. Aztán akadt haragos szülő is, aki gyermeke rossz bizonyítványaért az iskolát okolta.

Az iskolák államosításától - 1948-tól - a nagysimonyi iskola körülményei fokozatosan javultak, mert kezdetben nagyon szerények vagy éppen szegényesek voltak az adottságok. Hiszen a volt evangélikus iskolától két, gerendás tantermet vettünk át, a legszomorúbb állapotban - ez a mostani 2. sz. iskolaépület, ahol a napközis rész működik. Rossz 70 éves születte padok annyira használhatatlanok voltak, hogy nem lehetett megszegezni őket. Az ajtók rozogák, az ablakokon a szél és a hó fújt be. Pedig módos nagygazdák is voltak az egyházközség iskolaszéki tagjai között. Akkor az iskolára nem áldoztak. Én is ebbe jártam, de a nyomorúságos körülmények ellenére olyan kiváló „mesterek” tanítottak itt, kik lenyelve a szűkmarkúságot, megalkudva, vagy lelkesedéstől fűtve végezték hűséggel hivatásukat. Példaképeim voltak, mert a „lámpás” szerepét töltötték be, igazi néptanítók voltak, és túlóradíj és munkaköri leírás nélkül végezték feladataikat. A népművelési munkáért ismeretlen volt a tiszteletdíj, de hosszú éjszakákon át, készültek a falu fiatalságával egy-egy színelőadásra. Kezdő fiatal nevelő koromban és is sokat csináltam, ellenszolgáltatás nélkül.

Tisztelettel gondolok vissza a mai napig is azokra a tanítóimra, akikkel közben együtt dolgoztam, tanítottam, akik nyitogatták elmémet, kezembe adták a tollat, a könyvet, akik bíztattak, segítettek, s ha kellett, kemények voltak. Sokan nézték ki honnan jött, zsuppos házból, netán padlós szobabéli, (bár ilyen kevés volt akkor) - szegényes agyonfoltozott nadrággal - mindenki érdeme szerint kapta a bizonyítványát. Én is erre törekedtem, egyetlen fokmérő a szorgalom. Gyermekeimmel sem tettem kivételt, másokéval sem. Mindenki saját munkájával érdemelte ki minősítését. Persze régen is, ma is akad szülő, aki túlértékeli gyermeke képességeit, s nem akarja észre venni gyermeke restségét.

Fotó: Az evangélikus elemi népiskola az 1930/31-es tanévben, háttérben az iskolaépület két ablakával.
Középen: Ludván Sándor kántortanító, Mód Aladár lelkész, Szabó Aladár osztálytanító

A volt katolikus iskola (ma központi épület) két tanterme korszerűbb volt, 1927-ben épült. Mindez az állami iskola nyolc osztályának kevés volt, de megindult a tanítás nyolc pedagógussal 1948. szeptember 1-én, négy tanteremben. Az első években délelőtt és délután felváltva járt az alsó ill. a felső tagozat hetenkénti váltásban. Utána nagy feladat volt megteremteni azokat a tárgyi feltételeket, hogy a körülmények jobbak legyenek, s elérkezzünk a jelenlegi helyzethez. A költségvetési összeg is minimális

volt az első években, és meg kellett gondolni azt is, hogy egy vagy két doboz krétát vegyünk. Aztán évek múlásával fokozatosan javultak az anyagi lehetőségeink.

Egy életnek kellett eltelni, hogy az óvodai nevelés, az iskolai oktatás, a közművelődés, korszerű körülmények közé kerüljön, hogy a tárgyi és személyi feltételek meglegyenek. Kezdetben, az óvodában 70-80 kisgyermek volt egy óvónővel, egy dajkával egy magánlakásban. Ma az óvoda - immár negyedszázada - új épületben, korszerű körülmények között dolgozik, ötven gyermekkel, négy óvónővel. Az iskolában nincs már szükségtanterem, minden osztály délelőtt jár saját, normál tantermébe, vannak szertáraink, a rozoga udvari WC-k megszűntek, nincs olajpadlós tanterem, korszerű a világítás, napközis ellátás biztosított, *elkészült a 40 év óta áhított új kultúrház is*, sok-sok kilincselés, reményvesztés, majd a megértés segítségével.

Számomra az iskola ügye volt az elsődleges, az óvoda, a közművelődés sorsa mellett. Ezért dolgoztam, ezért munkálkodtam a nyári szünetben is úgy, - mint szorgalmi időben. Voltak, akik észrevették, mások természetesnek gondolták, hogy az iskola igazgatójának nem napi nyolc óra a munkaideje, hanem több. Volt, aki megmosolygott érte, nem törődöm vele.

Feladataimat sokszor számon kérték hivatalos testületek, be kellett számolnom az elvégzett munkákról, anyagi-személyi ügyekről, gondokról és feladatokról. A község politikai-tanácsi vezetése csak elismerést adott a tantestületnek iskolai és iskola falain kívüli munkájáért, s ez mindig erőt adott, szárnyaimat erősítette, új tervek születtek, új feladatok következtek, Ehhez valaki, valamikor mindig adott ösztönzést. Láttam a szülők szemében is, közben kimondva, vagy kimondatlanul is előbbre léptünk, az iskola rendben végzi feladatát. Ezúttal is köszönetet mondok annak a sok szülői munkaközösségi elnöknek és választmányi tagoknak, akik igazgatói munkám alatt segítettek, áldozatot vállaltak, a testületet támogatták, a társadalmi munkák során élen jártak, buzdítottak, lelkesítettek.

Feladataimat, melyet az élet elém szabott, elvégeztem-e? E gondolat végigkísért. Kétségtelenül hatalmas segítséget, erőt jelentett az a millió gyökér és emberi kapcsolat, mely összefűzött a munkahelyemmel, a faluval. Mindig éreztem, hogy amit csinálok, az a szülőföldért, Nagysimonyiért, a jövőért teszem. Nagy öröm volt számomra a citerazenekar megszervezése, újjáteremteni a majd elfelejtett népi muzsikát. Sikerült átmenteni, - gondolom a sok citerázó majdan tovább adja fiának, unokájának.

Fotó: A citerazenekarral 1982-ben

Évtizedekig foglalkoztam helytörténettel, honismerettel, publikáltam is, több anyag is készült belőle, de valójában adósa vagyok a teljes anyag összeállításának. Talán majd nyugdíjas években erre is sor kerül. Mindezek végtelen fáradhatatlanságot adtak, örömet a közben adódó kudarcok ellenére is. Mert akadt értetlen, hálátlan ember is, de Arany János gondolataival éltem akkor:

*„Ha egy úri lócsiszárral találkoztam s bevert sárral:
Nem pöröltem, - félre álltam, letöröltem.”*

Visszanézek. Érdekes volt a szolgálata népemnek? Emelt fejjel lehet becsukni majd utánam az ajtót? - hogy az utánam következők folytassák? Döntse el majd az utókor.

Az iskolában minden napnak megvoltak a maga várt és váratlan feladatai. Az iskola pontosan dolgozott, itt be- és kicsengettek, nem lehetett kitérni a feladatok elől. Az oktatás-nevelés, a közművelődési munka szervezése, irányítása, benne való aktív részvétel napi kötelességet adott és általában sikerült a testület tagjai között úgy elosztani a feladatokat, hogy a többsége kivegye a közös feladatból a részét. Volt, aki többet vállalt, az erkölcsileg és anyagilag is többre jutott, volt, aki nem vállalt, vagy nem tudott vállalni a közös „terhekből”. A szürke hétköznapiak közben voltak ünnepélyes pillanatok is az elmúlt évtizedekben, amikor gazdagabb lett az óvoda- iskola- közművelődés, mert körülményeink javultak, de nézzük a legjelentősebbeket:

- **1955** két új iskolai tanterem épült állami beruházással, az avatásán itt volt községünk szülöttje, Nagy Józsefné sz. Szarka Jolán könnyűipari miniszter, akinek segítségével sikerült az építkezést elindítani,

- **1960** új óvoda építése helyi erőből, a község lakosságának társadalmi összefogásával a Községi Tanács anyagi támogatásával,
- **1961** a 2. sz. iskolaépület (volt evangélikus iskola) teljes belső és külső felújítása, ablak, ajtó, földem és padozatszere,
- **1962** új politechnikai műhelyrész építése szintén a Községi Tanács anyagi támogatásával, községfejlesztésből, társadalmi munkával,
- **1963** új pedagógus szolgálati lakás építése szintén községfejlesztésből, helyi erőforrásból (Kossuth L. u. 19.),
- **1966** iskolai napközi otthon szervezése, kialakítása, először egy csoporttal, majd később két csoporttá lett fejlesztve. 1985. szeptember 1-től, három csoporttal működik,
- **1969** új nevelői szoba, igazgatói iroda építése a már 13 fős tantestületnek társadalmi erőforrásból, a község egykori „község kovácsának” lakását kaptuk meg a Tanácstól lebontásra. Ebből készült az új épületrész,
- **1972** Tokorcs társközség tanulói mind hozzánk járnak óvodába, iskolába autóbusszal, napközis ellátásuk biztosítva lett,
- **1982** megkezdődött az olajpadlók kicserélése, elindult a tantermek parkettázása, a végre hosszú küzdelem után megindult a kultúrház építése is,
- **1983** - az iskola világosításának korszerűsítése, villámvédelem elkészült,
 - sikerült megvásárolni az iskolával szembeni volt egyházi épületet és itt két szolgálati lakás kialakítására került sor,
 - ugyancsak megindult az iskola bővítése, felújítása, új tantermek, szertárak építése,
- **1984** május 20. kultúrházavatás, dr. Gosztonyi János országgyűlési képviselőnk avatta fel, októberben megtörtént a községi könyvtár korszerűsítése, bővítése, szabad polcossá fejlesztése,
- **1985** befejeződött az iskola tantermeinek és folyosóinak faburkolattal való elkészítése.

És mégis még mennyire nem jutott sem erő, sem pénz. Meg kellene oldani az iskola központi fűtését, tornaterem építését, mert jelenleg télen a testnevelési órák a kultúrházban vannak.

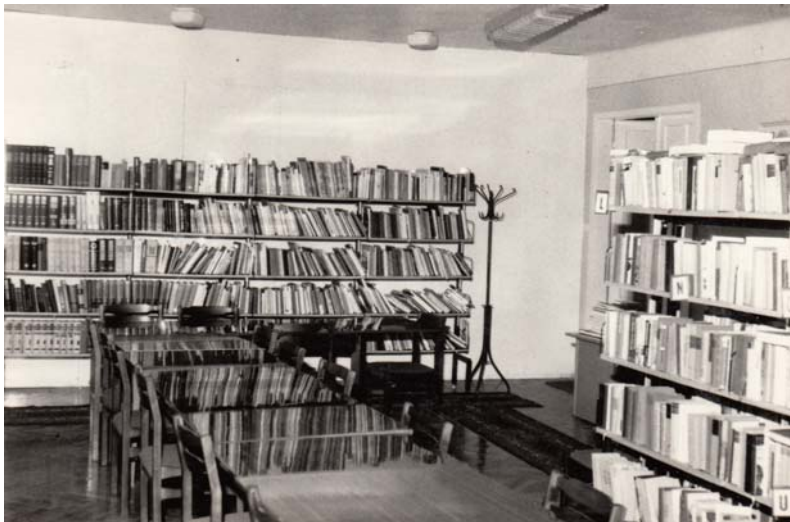
A fenti eredmények mellett ezer apró és nagy anyagi-személyi gond volt, mert a munkának zavartalanul kellett mennie, s mindig egy-egy fokkal magasabban.

Nagyon megnőtt a feladatom, amikor 1972-től az óvoda-iskola személyi ellátottságát is nekem kellett biztosítani, majd 1982-től fogva az „Általános Művelődési Központok” létrehozásával kibővült az eddigi feladatkör hivatalosan is a közművelődési munka szervezésével, irányításával.

Igaz, hogy eddig is úgy éreztem - elődeim példáját követve -, hogy a pedagógus feladata szélesebb, mint az iskolai munka, mert feladatok várnak rá a közművelődésben, ismeretterjesztésben, ifjúsági munkában. Az Általános Művelődési Központok létrehozásával hivatalosan is kötelességemmé lett az iskola falain kívüli közművelődési munka szervezése, amit korábban is végeztem.

Az elmúlt közel negyven évben voltam hazafias népfront elnöke hosszú ideig, a községi sportkör aktív sportolója, majd elnöke lettem, sok színdarabot tanítottam, szüreti felvonulást szerveztem, sok-sok műsor, ünnepély, ismeretterjesztő előadások, tornaünnepélyek, iskolai színdarabok jelezték a feladatok végrehajtását. Harminc éven át tanácstagként, két évtizeden keresztül végrehajtó bizottsági tagként dolgoztam tanácstag társaimmal, a község vezetésével a falu fejlődéséért. Érdekes volt, mert e negyven évben a községünk többet fejlődött, mint előtte századokon át.

Fotó: A szabadpolcos községi könyvtár 1984-ben

A község könyvtárügye külön öröm számomra. 1966-tól látom el a községi könyvtárosi feladatkört is. Nagyapám Kódos Lajos asztalos (1853-1927) a múlt század végén alapító tagja volt a helyi Polgári Olvasókörnek. A könyvtár akkori egy szekrényre való állományát lakásában őrizte az I. világháború idején - hiszen ki is olvasott akkor? A háború után egy ideig apám lett a községi könyvtáros, aztán mintha az élet így rendelte volna, a könyvtár ügyét nekem kellett folytatnom, méltó körülmények közé tenni. Bár többen lépnék át a küszöbét! A község lakosságának 14%-a jár a községi

könyvtárba, többsége fiatal, de jelentős az idősebb olvasók száma is. Mindenképpen öröm könyvek között dolgozni, a gyermek, felnőtt kezébe könyvet adni.

Évtizedes munkámat csak úgy tudtam megoldani, hogy a község politikai-gazdasági vezetőit sikerült megnyerni a közművelődés fejlesztése érdekében az iskolaügynek. Nemegyszer keményen vitatkozni is kellett, hogy az anyagi erőforrások a legszükségesebb helyre kerüljenek. Segített a Községi Tanács, a helyi termelészövetkezet, segítettek a kollégák, akik nagy részt vállaltak a feladatok végrehajtásában. Igaz, hogy a több évtizedben sokat változott a tantestület is, mert ma - sajnos - falun tanítani nem divatos, sokaknak nem rangos. Pedig egy község iskolájában tanítani ma is szebb feladat, mint nagyvárosok hatalmas iskolaváraiban. Pedagógiai, nevelési kapcsolataink itt sokkal valóságosabbak, igazabbak. De az is igazság, hogy ma a községben dolgozó pedagógusnak a munkája az iskola falain kívül messze is kinyúlik, hiszen rá vár a község közművelődési munkájában való tevékenykedés is, tömegszervezeti munka. Mindezek növelik feladatát. Az csak előnyt jelentene számára a faluban, ha a többi értelmiségi rétegből partnert kaphatna(!).

Személyi változás - sajnos - iskolánkban, óvodánkban is volt bőségesen. Pedig egy részét mennyire itt tartottam volna! Mivel kevés a pedagógus szolgálati lakás, nem telepedtek le, aztán az 1970-es évek elején a „nagy körzetesítési lázban” a simonyi iskolára is - a többi környező falvak iskolájához hasonlóan - a megszüntetést helyezték kilátásba, mondván menjen minden falusi gyermek a város nagy iskolájába, - mert nem gazdaságos falun iskolát fenntartani.

Fotó: Az igazgatói irodában 1978-ban.

Aztán az élet igazolta e téves oktatáspolitikai elképzelést: élnek a nagyobb községek iskolái! Mert, ha a községben az iskola megszűnik, nincs ott pedagógus, visszasüllyed sok minden a feudális állapotokba.

A községek vezetésének, a tantestületnek továbbra is fontos feladata legyen a helyi iskolai oktatás feltételeinek jobbítása, szolgálati lakások építése, a nevelők letelepítése a község iskolaügye érdekében. Mivel kevés a pedagógus szolgálati lakás, ezért most is öt nevelő jár be az iskolába, óvodába egy. Igaz, hogy többen építettünk saját családi házat, ezzel is enyhítve a lakásgondokon, de a szolgálati lakás építése mindenképpen vonzaná jobban a kezdő pedagógusok családalapítási lehetőségét is.

A felszereltségről: kezdetben 1-2 térkép, nagytábla, kréta és pár kép volt az összes „leltári tárgy”. Most felsorakoznak az audiovizuális taneszközök, szemléltető képek, kísérleti anyagok sokfélesége. Szinte elhelyezni, okosan használni is nehéz őket. Minden tárgyból bőséges anyag áll rendelkezésre, elősegítve az anyag megértését.

A pedagógus napi munkaideje nemcsak a 4-5 óra tanítás, - mint sokan gondolják. Mert nap mint nap készülni kell, el kell végezni az egyre több írásbeli javításokat, elő kell készíteni másnapra a legfontosabb szemléltető eszközöket, feladatlapokat, közéleti, közművelődési munkái késő estékbe nyúlnak. Mélységesen tisztelen és becsülöm a községben dolgozó néptanítókat, akik tisztességgel helytállnak, s hivatástudattól vezérelve dolgoznak.

A község vezetői méltányolják az iskolánk tantestületének áldozatos munkáját, - hiszen bizton számíthatnak mindig rájuk! Becsüljük községünk óvónőit, tanítóit, tanárait, hiszen gyermeküket becsülik ezzel, ha segítik az iskola, óvoda munkáját.

Tiszteljük és becsüljük a szülők is gyermekeik nevelőit, mert egyet akarnak a családi házzal: tisztességes, munkát szerető, okos embert nevelni, s ez csak közös összefogással lehet. A családnak továbbra is fontos szerepe van és meghatározza a gyermek további útját, a megértés, melegség, szülői és nagyszülői tisztelet irányt ad, példát mutat a gyermeknek!

Ha az életet még egyszer kezdeném, újra pedagógus lennék. A legszebb hivatás, bár változatlanul alacsony a kezdő nevelő bére. Feleségemmel e négy évtizedben együtt dolgoztunk az iskolában, lányom és fiam is pedagógus. Azzal a gondolattal szeretnék búcsúzni, hogy amit az élet parancsa elém szabott, - tisztességgel elvégeztem.

Számomra az utolsó stáció következik, melyben szeretnék tisztességgel elérkezni az utolsó kilométerkőhöz, hogy aztán abba a földbe helyezzenek örök nyugalomra, melyből vétettem. Örökül pedig hagyom iskolánkra, amit csináltam és építettem, valamint azokat a pedagógiai elveket, melyeket iskolai munkaterveinkben annyiszor megfogalmaztunk a „pedagógusi hivatás 12 pontjában”:

1. Szeresd tanítványaidat! A tehetségest ösztönözd, a gyengébbet megértéssel és türelemmel igyekezzél felzárkóztatni! A tehetségtelenebb, bátortalanabb, hátrányos helyzetű mindig több pedagógiai segítséget kapjon! Tudjál velük együtt érezni, örülni sikereiknek!
2. A tanítvány szeretete nem elnézést jelent. Néha emelt hangon is kell szólni, mert minden eredményes munka alapja a fegyelem, s ennek megtartásában légy következetes, mert a következetesség az alfája és omegája a nevelésnek!
3. A tanulóról ne tételezz fel rosszat, - még akkor sem, ha hibát vétett. Értsd meg jobban a gyermeket! A rend és a tisztelet normáit meg kell értetni velük! Jutalmazásnál és büntetésnél

mindig meg kell hallgatni az érdekelteket, a közösség véleményét is! Az igazságos döntést mindig a nevelőnek kell meghozni, ami neki joga és kötelessége. A kiabálás, elhamarkodott döntés: pedagógiai gyengeség.

4. A tanítvány példaképet keres. A pedagógus nevel beszédkultúrájával, öltözködésével, gyermekkel való bánásmóddal, életével, munkájával. Ha maga rendes, pontos munkát végez és követel, akkor tanítványaira is ráragad a lelkiismeretes munka. A nevelési munka egyre nagyobb szerepet kap.
5. A szülő iskolába épen küldi el gyermekét, épen is várja haza. Törődj vele, vigyázz épségére, egészségére!
6. Az oktatási folyamat a nevelő és a tanuló közös tevékenysége, s ebben a tanuló tevékenységén van a hangsúly. Az a jó tanítási óra, amikor a pedagógus irányító munkája érvényesül a tanítva-tanulás menetében. Ha az eredmény gyenge, mindig magadban keresd a hibát - először!
7. Ne röstellj az eredményesebb munka érdekében többet tenni az átlagnál! Tanulj és állandó önműveléssel, szakfolyóiratok olvasásával fokozni kell képességedet, így kerülöd el az elszürkülést! Szemléltetés nélkül nincs teljes értékű óra.
8. Szeresd munkahelyedet, - melynek jó szellemén neked is munkálkodni kell! Osztálytermedet tartsd rendben, kollégáidat tiszteld, és ők is viszont tisztelnek munkád után.
9. Értsd meg és tiszteld tanítványaid szüleit, vedd figyelembe véleményüket! Tudd meg, hogy nem ők vannak érted, hanem te vagy gyermekükért!
10. Nemcsak neked lehet igazad. Az ember tévedhet, hibázhat. Az élet sikerek és kudarcok sorozatából áll. Ha sikered van, ne bizakodjál el, ha kudarc ér, ne csüggedj! Tudni kell felállni és újra kezdeni. Erre neveld tanítványaidat is!
11. Nemes és szép feladat a kisdobos és úttörő munka megszervezése, irányítása. Tedd ezt színessé, élményben gazdaggá, örök élményt nyújthatsz ezzel a gyermeknek.
12. A pedagógus *lám*pás volt a községben. E klasszikus jelkép ma is igaz. Ezért a közművelődésben, a társadalmi feladatok elvégzésében a kiváló *néptanítók* munkáját követve jeles dolog a közjó érdekében munkálkodni. Az iskolavezetés a fenti buzgalmadat mindig méltányolja.

Fotó:

Az épülő kultúrház cserepezése
társadalmi munkában,
1983. október 1-én

Fotó: Kultúrházavatás 1984. május 20-án

Az óvoda-iskola-kultúrház „lámpásai”, fényei világítsanak messze a következő évtizedekben is! Legyen az iskola ügye Nagysimonyi vezetőinek, a szülőknek, az egész lakosságnak elsők között a legfontosabb! Becsülje meg a falu azokat az öreg nevelőket, akik egyre rövidebb lépésekkel, fogyó erővel itt élnek - egykori tanítványok körében látva boldogulásukat, gyarapodásukat.

Közel három és fél évtizedig vezettem a nagysimonyi iskolát. Nagyon őszintén azt is meg kell mondanom, hogy nem volt könnyű a feladat, mert állandó odafigyelést kívánt a nevelés-oktatás, a rend és a fegyelem ezer oldala, a közművelődési munka, a sok építkezés, a kapcsolatok kiépítése, a jogok és kötelességek. Az utóbbi időben különösebben nem népszerű a vezető, ha pontosságot, rendet és emberséget követel. Sajnos a társadalomban egyre jobban lehet érezni az elhidegülést, önzést, a megértés hiányát, s ez kedvezőtlenül hat az iskolai munkára is.

Ha a végelszámolásnál a „tartozás” és „követel” oldalait összevetem, - úgy érzem, kötelességemnél többet végeztem. Soha nem felejtettem el, hogy honnan indultam, s ki bízott meg egy életre szóló feladattal.

Szeretném, ha az iskola tovább fejlődne, és kisugárzó erejét a község minden lakója élvezné! Bízom az emberek jóakarátában, a pedagógus-szívben és hűségben.

A végbúcsúnál megköszönöm mindazon kartársaknak munkám támogatását, akik a tervező, szervező, irányító munkám mellett a nevelő-oktató munkában mellettem álltak, köszönöm hűségét azon szülőknek, akik feladataim végrehajtásában igaz szívvel segítettek. Találják meg örömeiket gyermekeik boldogulásában!

Nagysimonyi, 1985.

Közreadja:

Ködös Endre Levente - *tanár* engedélyével

Szabó László - Nagysimonyi

U T Ó S Z Ó

Ködös Endre igazgató úr 1986. augusztus elsejével vonult nyugalomba. A könyvtárosi teendőket, valamint az 1984. május 20-án felavatott új kultúrház irányítását pedig még 1992 szeptemberéig látta el. A közben eltelt évtizedek történései a múlt emlékévé változtatták az egykori boldogabb időket.

Szeretett iskolája azóta bezárta kapuit. Falunk és egykori iskolavezetésünk minden megtartó igyekezte ellenére a XXI. század első évtizedében a felső tagozat megszűnését követő rövid időn belül, a kis alsósok számára is végleg elhallgatott csengője. Kemenesalja sok más községéhez hasonlóan egyre kevesebb, s mind kevesebb gyermek lépte át első osztálya küszöbét.

Az utolsó tanévzáró 2009. év júniusában volt, azóta padjai, épületei, oktatási berendezései az egykori történelmet idéző végtelen csend tanúi. Ha a kezdetet csak az 1695-ös év evangélikus iskolájában történt első canonica visitatio-tól számolom, Nagysimonyi alapfokú oktatása élt 315 évet.

Ne is áltassuk magunkat! Falunk lélekszáma már ezer fő alá esett, az éves temetések száma többszöröse a születések számának. Országunk lakossága rég alulmúlta a tízmilliót, s az engedélyezett nagyszámú bevándorlás ellenére, lélekszáma évről-évre legalább egy Celldömölk nagyságú városéval csökken.

A visszaemlékezésben említett 2. sz. iskolaépületet - amely az egykori evangélikus egyházi iskola épülete volt - az 1990-es évek elején kárpótlásban kapta vissza az evangélikus gyülekezet, s ez ma átépítve és felújítva gyülekezeti közösségi célokat szolgál.

Az egykori kántortanítói lakás - amely Kődös Endre igazgató úr idején a napközi otthon konyhája és ebédlője volt - ma magánház, ugyanis ezt a gyülekezet nem igényelte vissza. 2006-ban Szlama József polgármester úr idején jól felszerelt modern konyha és ebédlő váltotta ki az előbbi régit, amely az óvoda épületéhez csatlakozóan épült, s amíg az iskola működött, ezen új létesítmény szolgálta az iskolai étkeztetés feladatát is.

Az 1990-es évek elején megvalósult az iskola központi fűtésrendszere is, s egy bő évtizeddel később a már elhasználódott régi ablakok lettek kicserélve. Nem volt egyszerű feladat a hosszú évtizedek alatt óriássá fejlődött, nehezen hozzáférhető, az iskola épületét veszélyeztető fenyőfák eltávolítása az utcafrontról, melyet - és még sok más egyébbet - az Önkormányzat vezetése mind-mind megoldott.

Nagysimonyi kultúrtörténetét érintő nagy változások árnyékában azonban ez utóbbiak ma már csak egykori részletkérdések, melyekről való tudósítás a régi igazgató stafétabotját átvevők sorának feladata, hogy közelebbi múltunk se maradjon íratlan.

Nagysimonyi, 2014. július 08-án

Szabó László

Képeslap:

Nagysimonyi pillanatképek, valamikor az 1963/64-es évekből.

Az óvodaépület délnyugati sarka, valamint Kossuth utcai homlokzata.

Óraközi szünet az iskolaudvaron.

(Akkoriban még bőven 200 fő felett mozgott a teljes tanulólétszám.)

A vegyesbolt és húsbolt Kossuth utcai homlokzata, távolabb az óvoda kerítése.